

International Higher Religious Education Symposium

(With its Academic and Social Dimensions)

(24-25 October 2019 Malatya-Turkey)

Hüseyin DOĞAN*

Abstract

Education and training studies are one of the most important fundamental dynamics affecting the future of a nation. It can even be said that the positioning and taking place of a nation on the map of civilization is related to education and training services. As in every field of education, it is inevitable to make new updates or to make new findings and suggestions in accordance with the process in the field of religious higher education. Such reason, let alone in Turkey, outweigh the religious and spiritual perception of life and by identifying greatly need theology faculties at both the problems associated with the Religious affairs attached to religious Highly Specialized Centers in continuing education and training activities, offers future and making suggestions must be a serious task. In this way, Higher Religious Education studies in our country will be closely followed and ways for future generations to pass through a healthier and more efficient education life will be created.

Keywords: Religious, Education, University, Human, Reform.

Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu

(Akademik ve Toplumsal Boyutlarıyla)

(24-25 Ekim 2019 Malatya-Türkiye)

Hüseyin DOĞAN

Öz

Eğitim ve öğretim çalışmaları, bir milletin geleceğini etkileyen en önemli temel dinamiklerdendir. Hatta denebilir ki, bir milletin medeniyet haritasında konumlanması ve yerini alması

* Associate Professor, University of Kafkas Faculty of Theology, Department of Basic Islamic Sciences, Branch of Kalam and History of Islamic Sects, Kars, Turkey.

Doç. Dr., Kars Kafkas Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, Temel İslâm Bilimleri Bölümü, Kelâm ve İslâm Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalı, Kars, Türkiye.

huseyindogan5555@hotmail.com

ORCID 0000-0002-3509-5340

Type / Türü: Symposium Review / Sempozyum Değerlendirme

Received / Geliş Tarihi: 31 October / Ekim 2020

Accepted / Kabul Tarihi: 24 November / Kasım 2020

Published / Yayın Tarihi: 15 January / Ocak 2021

Volume / Cilt: 8; Issue / Sayı: 15; Pages / Sayfa: 465-475.

Suggested ISNAD Citation: Hüseyin Doğan, "Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu (Akademik ve Toplumsal Boyutlarıyla), 24-25 Ekim 2019 Malatya-Türkiye", *Kafkas Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, 8/15 (Ocak-January 2021), 465-475. www.dergipark.org.tr

eğitim ve öğretim hizmetleriyle ilgilidir. Her eğitim alanında olduğu gibi, dinî yüksek eğitim alanında da sürece uygun olarak yeni güncellemeler gerçekleştirmek veya yeni tespit ve önerilerde bulunmak kaçınılmazdır. Bu sebeple hele hele de Türkiye gibi, dinî ve manevî hayat algısının ağır bastığı ve büyük oranda gerek İlahiyat Fakülteleri'nde gerekse de Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Dinî Yüksek İhtisas Merkezleri'nde sürdürülen eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili sorunları tespit ederek, geleceğe dönük teklif ve önerilerde bulunmak ciddi bir görev olsa gerektir. Böylelikle ülkemizdeki Yüksek Dinî Eğitim çalışmaları yakından takip edilmiş olacak ve gelecek nesillerin daha sağlıklı ve verimli bir eğitim hayatından geçmesinin yolları oluşturulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din, Eğitim, Üniversite, İnsan, Reform.

GİRİŞ

"Uluslararası Yüksek Din Öğretimi" isimli Sempozyum, 24 Ekim 2019 Perşembe günü sabah saat 09:00'da İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Turgut Özal Kongre ve Kültür Merkezi'nde başladı. Konferansın açılışına ülkemizdeki İlahiyat Fakülteleri'nden Öğretim Üyelerinin yanı sıra ülke içinden ve dışından pek çok sayıda akademisyen ve bilim adamı, İl Valisi, İl Emniyet Müdürü, Cumhuriyet Başsavcısı, İl Müftüsü, gazeteci ve yazarlar, yerel ve ulusal basından çok sayıda temsilci ve organizatör ile İnönü Üniversitesi öğrencileri ve Malatya halkından kahir ekseriyette katılım gerçekleşti. Konferansın açılışı ise, saygı duruşu ve İstiklâl Marşımızın okunmasıyla başladı. Daha sonra, İlahiyat Fakültesi Dekanı ve Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Fikret KARAMAN tarafından Sempozyumun düzenlenmesi ve maksadı icrasını esas alan bir "Hoş Geldiniz" konuşması yapıldı. Prof. Dr. Fikret KARAMAN konuşmasında, Türkiye'deki Yüksek Dinî Öğretimde kaydedilen merhalelere işaret ettikten sonra, İlahiyat Fakülteleri ile diğer Dinî Yüksek Eğitim Merkezleri'nin hem geçmiş dönemlerde hem de günümüzde eğitim-öğretim harcının şekillenmesinde ve hizmet ehli bilim ve din adamlarının yetişmesinde çok önemli bir rol üstlendiklerinin altını çizdi. Prof. Dr. Fikret KARAMAN, bu konuda söylenmesi gereken çok şey olduğunu ancak bunu, Sempozyum süresince tartışacak olan ilâhiyatçı bilim insanlarına bırakılmasının daha doğru ve şık bir davranış olacağına inandığını ifade ederek sonuçları itibariyle Sempozyumun hayırlı olması temennisinde bulundu.

Açılıştaki son "selâmlama" konuşması, Sempozyum Onur Kurulu Başkanı ve İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet KIZILAY'ındı. Prof. Dr. Ahmet KIZILAY konuşmasında, böylesine büyük bir organizasyonda İlahiyat Fakülteleri'nden çok değerli ve saygın bilim adamları ile aynı sofranın etrafına oturmaktan ve kendilerini Malatya'da ağırlamaktan ötürü büyük bir gurur ve memnuniyet duyduklarını ifade etti. Bu Sempozyum dolayısıyla ilâhiyat ve diğer dinî kurumlar özelinde birçok ilmî ve bilimsel verilerin ilim dünyasıyla paylaşılacağını dile getiren Prof. Dr. Ahmet KIZILAY, başta Sempozyum Düzenleme Kurulu olmak üzere emeği ve hizmeti geçen bütün idarî ve akademik personele teşekkür ederek konuşmalarını tamamladılar.

Açılış ve protokol konuşmalarından sonra, Sempozyumun ilk ayağını oluşturan **panellere** geçildi. Sempozyum organizasyonunun daha sağlıklı ve verimli seyri açısından, Sempozyum Düzenleme Kurulu ve Koordinatörlüğünce iki aşamalı bir uygulama ön görülmüştür. Buna göre, Sempozyumun ilk aşamasında/gününde saat 09:45-10:45'te, Turgut Özal Kongre ve Kültür Merkezinin en büyük salonunda Moderatörlüğünü Prof. Dr. Fikret KARAMAN'ın yaptığı “**AÇILIŞ PANELİ**”inde, ülkemizin son dönemde yetiştirmiş olduğu değerli ilim insanlarından Prof. Dr. Beyza BİLGİN ve Prof. Dr. Halis AYHAN, “*Geçmişten Günümüze Türkiye'nin Yüksek Din Öğretimi Tecrübesi*” başlıklı konu çerçevesinde sunum ve konuşmalarını yaparak görevlerini ifa ettiler.

24 Ekim 2019 Perşembe günü saat 11:00-12:15'te ise Moderatörlüğünü Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN'ın yaptığı “**PANEL II**”ye geçildi. “*Yüksek Din Öğretimi Mezunlarının İstihdamı ve Sorunları*” başlıklı bu panelde, Yalova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Suat CEBECİ, Din Öğretimi Genel Müdürü Prof. Dr. Nazif YILMAZ ve Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden Kadir DİNÇ'in katılımlarıyla gayet başarılı ve verimli bir ilmî etkinlik gerçekleştirildi. Sempozyuma olan rağbet ve ilgi dolayısıyla gelen tebliğleri değerlendirmeye alan Sempozyum Düzenleme Kurulu, zamanla yarışircasına aynı anda ayrı ayrı dört salon oluşturmak suretiyle organizasyonun daha düzenli, sistematik ve bir o kadar da renkli geçmesine ön ayak oldu. Bu nedenle olsa gerek ki, her oturumda tebliğ metinlerinin takdiminden hemen sonra 15'er dakikalık müzakereye yer ayrılması, Sempozyumu daha da anlamlı ve cazip bir hale getirdi.

1. OTURUMLAR

1.1. I. Oturum

24 Ekim 2019 Perşembe günü öğleden sonra saat 13:30'da başlayan ve 14.45'te sona eren I. Oturumların Büyük Salonu'nda, oturum başkanı Prof. Dr. Cemal Tosun idi. Bu oturumda Prof. Dr. Recep Kaymakcan, “*Medrese-Üniversite Zihniyeti/Paradigması İkileminde Türkiye'de Yüksek Din Öğretimi*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Prof. Dr. Hulusi Arslan da, “*Günümüzde Gelenek ve Modern Açmazında Yüksek Din Eğitimi*” başlıklı tebliğini dinleyicileriyle paylaştı. Bu oturumda daha sonra Doç. Dr. Remziye Ege ile Arş. Gör. Dr. H. Sinem Uğurlu birlikte, “*Yüksek Din Öğretiminde Yeniden Yapılanma Tartışmalarına Nereden Başlamak Gerekir: Beceri ve Yetkinlikler Zemininde Bir Değerlendirme*” başlıklı tebliğlerini sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Safinaz Asri de, “*Yüksek Din Öğretiminde Gelecek Perspektifini Etkileyen Unsurlar Olarak Amaç-Vizyon ve Misyon Belirlemeleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme*” başlıklı tebliğini sundular ve ardında da bu oturumun müzakerelerine geçildi.

I. Oturumların Mavi Salonunda ise, oturum başkanı Prof. Dr. Mehmet Kubat idi. Bu oturumda Doç. Dr. Muhammed Esat Altıntaş, “*İlâhiyat Fakülteleri'nde Okutulan Kur'ân ve Tecvid Dersleriyle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Nitel Bir Araştırma*” başlıklı bir

tebliğ sunarken; Öğr. Gör. Dr. Şuayip Karataş da, "*Kur'ân Dersinin Temel Problemleri ve Çözüm Önerileri: Aksaray Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Örneği*" başlıklı tebliğini arz ettiler. Daha sonra Dr. Şefika Mutlu, "*Kur'ân Kursu Öğreticilerinin Meslekî Etik İlkelere İlişkin Görüşleri*" isimli tebliğini sunarken; Öğr. Gör. Yıldız Hızal da, "*Kur'ân Eğitimi ve Öğretimi Üzerine Düşünceler*" başlıklı tebliğini salondakilerle paylaştı ve 15 dakika sürecek olan müzakere kısmına geçildi.

Prof. Dr. Nurullah Altaş'ın oturum başkanlığını üstlendiği I. Oturumun Pembe Salonunda Prof. Dr. Süleyman Akyürek, "*Mezunlarına Göre Yüksek Din Öğretiminin Eksik yönleri*" başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Şahin Efil de, "*Farklı Boyutlarıyla Din Dili Sorunu*" isimli tebliğini dinleyicilerle paylaştılar. Bu oturumda daha sonra Doç. Dr. Cemil Oruç ile Dr. Öğr. Üyesi Yakup Yıldız ortaklaşa, "*Din-Bilim ve Eğitim Tartışmalarının Din Eğitimi Bilimi Açısından Değerlendirilmesi*" isimli tebliğlerini sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Algur da, "*Yüksek Din Öğretimine Yönelme ve Öğretim Sürecinde Hedef Unsuruna Dair Hoca ve Öğrenci Görüşlerinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi (Giresun İslâmî İlimler Fakültesi Örneği)*" başlıklı tebliğini dinleyicileriyle paylaşarak ardından da, bu oturumun müzakere kısmına geçildi.

I. Oturumların Turuncu Salonunda da, oturum başkanı Prof. Dr. Sabri Türkmen idi. Bu oturumda Prof. Dr. Hamîs el-Garbî, "*Sivil Barışı Sağlamak İçin İnsan Ruhunu Din Eğitiminde Kullanmak*" başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Muhammed İbrahim ed-Duheysât da, "*Gelecekteki Zorlukların Işığında Üniversite Din Eğitimi*" isimli tebliğini takdim ettiler. Daha sonra Dr. Abdulkerim Belîl, "*Cezayir Müslüman Âlimleri Derneği'nin Dinî Eğitimi-ni Akademik ve Sosyal Açıda İlerletme Vizyonları*" isimli tebliğini sunarken; Dr. Muhammed Nur Yusuf da, "*İnönü Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde Arapça Öğretimi –Vakıa ve Gelecek-*" başlıklı tebliğini salondakilerle paylaştılar ve bu oturumun müzakere kısmına geçilerek görüş ve değerlendirmelerde bulundular.

1.2. II. Oturum

24 Ekim 2019 Perşembe günü öğleden sonra saat 15:00'da başlayan ve 16:15'te sona eren II. Oturumların Büyük Salonu'nda, oturum başkanı Prof. Dr. Mehmet Dalkılıç idi. Bu oturumda Prof. Dr. Cemal Tosun, "*Avrupa'da İslâm İlâhiyatı: İmkânlar ve Sorunlar*" başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Mahmut Zengin ile Öğr. Gör. Dr. Abdurrahman Hendek birlikte, "*Din Eğitimi Alanında Öğretmen Yetiştirme: Türkiye-İngiltere Karşılaştırılması*" isimli tebliğlerini arz ettiler. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Abdylkader Durgutî, "*Balkanlar'da Yüksek Din Öğretiminin Tecrübeleri: Kosova ve Makedonya Örneği*" başlıklı tebliğini sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Âlim Emin Yusufoglu da, "*Günümüz Rusya'sında Yüksek Din Öğretimine Bir Bakış*" isimli tebliğini takdim ederek oturum sonlandı ve 15 dakikalık müzakere süresi başladı.

II. Oturumların Mavi Salonunda, oturum başkanı Prof. Dr. Saffet Sancaklı idi. Bu oturumda Prof. Dr. Mehmet Kubat, “*İslâm Mezhepleri Tarihi Öğretiminin Pratik Hayata Yansımaları*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Mehmet Kamil Coşkun ise, “*Yüksek Din Öğretimi Öğrencilerinde Selefi-Vehhâbi Eğilimler*” isimli tebliğini arz ettiler. Daha sonra Doç. Dr. Veysel Özdemir tarafından, “*Cumhuriyet Sonrası Yüksek Din Öğretiminde Hadis Derslerinin İçeriği, Öğretimi ve Yeni Yöntem Arayışları*” başlıklı bir tebliğ takdim edilirken; Arş. Gör. Dr. Fatma Betül Altıntaş’ça da, “*İlâhiyat Fakülteleri’nde Okutulan Hadis Dersleriyle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Nitel Bir Araştırma)*” başlıklı bir tebliğin sunumu yapıldı ve ardından da müzakerelere geçildi.

Prof. Dr. Süleyman Akyürek’in oturum başkanlığı üstlendiği II. Oturumun Pembe Salonunda Doç. Dr. Hasan Meydan, “*İlâhiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Anlamlı Öğrenmeye İlişkin Öz Farkındalıklarının Karşılaştırılması*” isimli bir tebliğ sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Tuncay Karateke de, “*İlâhiyat Fakülteleri’ndeki Yaz Okulu Uygulamasının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*” isimli tebliğini arz ettiler. Daha sonra Öğr. Gör. Şemseddin Koçak tarafından, “*Yüksek Din Öğretiminde Bir Öğretim Modeli: Tam Öğrenme (Çukurova Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Örneği)*” başlıklı bir tebliğ sunulurken; Uzm. Veysel Karani Altun da, “*İlâhiyat Fakültesi 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinî Yaşamları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi*” isimli başlıklı tebliğini dinleyicileriyle paylaştı ve ardından bu oturumun müzakere bölümü başlatıldı.

II. Oturumların Turuncu Salonunda, oturum başkanı Dr. Öğr. Üyesi Halil Ayoup idi. Bu oturumda Prof. Dr. Abdurrezzâk Bel’akrûz Reşâ Revâbih, “*Ahlâkın İnşası ve Yaratıcılığın Gelişmesinde Yüksek Din Eğitiminin Rolü –Bütüncül Bir Yaklaşım-*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Prof. Dr. Muhammed Halef Benî Sellâme de, “*Yüksek Din Eğitiminin Doğru Bir Dinî Anlayışı Teşvik Etmedeki Rolü –İslâmî Otoritede Toplumsal Güveni Oluşturmak ve Aşırı Taraftarlıkla Mücadele Etme Örneği*” isimli tebliğini takdim ettiler. Daha sonra Dr. Yusuf Nevvâse, “*Üniversitelerde İslâm Bilimlerinin Öğretilmesinde Gelişim Yolları ve Gelecekteki Riskler*” isimli tebliğini sunarken; Tharaa Shamia da, “*Turistik Amaçlı Arapça Öğretimi*” başlıklı tebliğini takdim ederek sunumlar tamamlandı ve ardından müzakere kısmına geçildi.

1.3. III. Oturum

24 Ekim 2019 Perşembe günü öğleden sonra saat 16:30’da başlayan ve 17:45’te sona eren III. Oturumların Büyük Salonu’nda, oturum başkanı Prof. Dr. Hulusi Arslan idi. Bu oturumda Prof. Dr. Mehmet Dalkılıç, “*Bulgaristan Yeni “Dinler Yasası” Çerçevesinde Müslümanların Güncel Sorunları ve Türkiye’nin Rolü*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Rashad Asgarov, Doç. Dr. Bağır Babayev, Doç. Dr. Novruzali Rehimov ve Doç. Dr. Abbas dörtlüsü ise, “*Yüksek Din Öğretiminde İmânî, İdeal Gençlik Nasıl Geliştirilir?*” isimli tebliğlerini dinleyicileriyle paylaştılar. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi İhsan Akay, “*Yüksek Din*

Öğretiminde Alternatif Ülke Olarak Türkiye" başlıklı tebliğini sunarken; Aynur Seferli tarafından da, *"Dinin Tedris Olunması Meselesine Dair (Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Arasındaki Örnek Bağlamında)"* başlıklı tebliğ sunularak oturum sonlandı ve müzakerelere geçildi.

III. Oturumların Mavi Salonunda, oturum başkanı Prof. Dr. İsmail Sağlam idi. Bu oturumda Prof. Dr. Nurullah Altaş ve Arş. Gör. Fatma Nur Kalkavan tarafından, *"Dünün Becerilerini Kullanarak Geleceğe İnsan Yetiştirmek veya Mümkün Olmayanın İmkânını Araştırmak (Öğretim Üyelerine Göre İlahiyat Eğitiminin Odaklanması Gereken Beceriler)"* başlıklı tebliğ ortaklaşa sunulurken; Prof. Dr. Cemal Tosun ile Arş. Gör. Gülşen Sayın da, *"Din Eğitimi Öğretmenlerinin Dinî Bilgi Kaynakları Üzerine Nitel Bir Araştırma"* isimli tebliği birlikte arz ettiler. Daha sonra Doç. Dr. İbrahim Aşlamacı ile Uzm. Sariye Doğan birlikte, *"Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenlerinin Profesyonellik Alguları Üzerine Nitel Bir Araştırma"* başlıklı tebliği sunarken; Uzm. Mehtap Aşlamacı da, *"Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenlerinin Alevîlik ve Alevîlik Öğretimine İlişkin örüşleri (Malatya Örneği)"* başlıklı tebliğini sundu ve ardından müzakerelere geçilerek bu oturumdaki görüş, tespit ve teklifler değerlendirilmeye çalışıldı.

Doç. Dr. Mehmet Kamil Coşkun'un oturum başkanlığını üstlendiği III. Oturumun Pembe Salonunda, Doç. Dr. M. Korkut Çeçen, *"Yüksek Din Öğretiminde Türk İslâm Edebiyatı Dersinin Yeri"* başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Mustafa Bozkurt ve Dr. Öğr. Üyesi Recep Uçar da birlikte, *"İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Hitâbet Özgüven Düzeyleri"* isimli tebliğin takdimini gerçekleştirdiler. Daha sonra Öğr. Gör. Mehmet Günaydın tarafından, *"İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Nasıl Bir Ailede Yetiştiriliyor?"* başlıklı bir tebliğ sunulurken; Uzm. Ali Kemal Acar da, *"Türk Aydınına Göre Yüksek Din Öğretimi"* isimli başlıklı tebliğini dinleyicileriyle paylaştı ve müzakerelere geçildi.

III. Oturumların Turuncu Salonunda ise, oturum başkanı Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Polat idi. Bu oturumda Dr. İmâd el-Merzûk, *"Mağrib Deneyimi ile Üniversite Din Eğitimi"* başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Hacer Hasan Avad es-Seyyîd de, *"Sudan'da Yüksek Din Eğitiminin Sosyal Barışı Sağlamadaki Rolü"* isimli tebliğini takdim ettiler. Daha sonra Sâni Musâ Ayâğî, *"Yüksek Eğitimde Nijerya Üniversiteleri İslâmî Araştırmalarında Yöntem"* isimli tebliğini sunarken; Dr. Ahmed Ömer el-Ehdal da, *"Kurumsal Yüksek Din Eğitimi Problemler ve Çözümler –Dâru'l-Ulûmi'l-Şer'iyye- (Yemen Üniversitesi el-Hadîde Üzerine Tanımlayıcı ve Analitik Bir Çalışma)"* başlıklı tebliğini takdim ettiler ve ardından müzakere kısmına geçilerek ve görüş ve öneriler değerlendirilmeye çalışıldı.

1.4. IV. Oturum

25 Ekim 2019 Cuma günü sabah saat 09:00'da başlayan ve 10:15'te sona eren IV. Oturumların Büyük Salonu'nda, oturum başkanı Prof. Dr. Âdem Apak idi. Bu oturumda Prof. Dr. Mehmet Faruk Bayraktar, *"İlahiyat Fakülteleri'nde Uygulanan Arapça Öğretimi"*

Üzerine (*Düzce Örneği*)” başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Senem Ceylan da, “*Arapça Öğretiminde Sosy-Kültürel Temelli Bir Yaklaşım Önerisi*” isimli tebliğini arz etti. Daha sonra Doç. Dr. Murat Kayacan, “*Tefsir Öğretiminde Paradigma Değişimi: Strateji, Yöntem ve Teknikler*” başlıklı tebliğini sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Küçük de, “*Selçuklu ve Osmanlı Dönemi Eğitim Kurumlarında Tefsir Dersleri*” isimli tebliği takdim etti ve oturum sonlandı. Sonrasında müzakerelere geçildi.

IV. Oturumların Mavi Salonunda, oturum başkanı Doç. Dr. Hasan Meydan idi. Bu oturumda Prof. Dr. Ahmet Koç, Dr. Öğr. Üyesi Umut Kaya ve Yüksek Lisans Öğrencisi Elif Sena Gelgör üçlüsü tarafından, “*İlâhiyat Fakültesi Dergileri İçin Bibliyometrik Bir Analiz (Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi Örneği)*” başlıklı bir tebliğ takdim edilirken; Doç. Dr. İbrahim Aşlamacı da, “*Günümüz Türkiye’sinde Yüksek Din Öğretiminde Sayısal Gelişmeler*” isimli tebliğini dinleyicilerle paylaştılar. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Ali Baltacı tarafından, “*Türkiye’de Yüksek Din Öğretim Kurumlarının Akademik Bilgi Üretme Kapasitelerinin Analizi*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Salih Aybey de, “*İlâhiyat Fakültesi Öğrencilerinin Din Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Beklentileri Üzerine Boylamsal Bir Araştırma (Zonguldak Örneği)*” isimli tebliğini sundu ve ardından da müzakerelere geçilerek görüş ve öneriler toparlanmaya çalışıldı.

Prof. Dr. Recep Ardoğan’ın oturum başkanlığını üstlendiği IV. Oturumun Pembe Salonunda, **Doç. Dr. Hüseyin Doğan**, “*Medreselerdeki Tedrisinden Günümüz İlâhiyat Fakültelerine Evrim Sürecinde Kelâm Eğitimi*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Doç. Dr. Ali Duman da, “*Hz. Peygamber Döneminden Müctehid İmâmlar Döneminin Sonuna Kadar Fıkıh Eğitimi*” isimli tebliğini takdim ettiler. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Yüksel Macit tarafından, “*Yüksek Din Öğretimi Kurumlarından Osmanlı Medreselerinde Okutulan Usûl-i Fıkıh Ders Kitaplarından Tavzih ile Günümüz İlâhiyat Fakülteleri’nde Çokça Okutulan İslâm Hukuk Usûlü Ders Kitaplarından Birinin Karşılaştırılması*” başlıklı bir tebliğ sunulurken; Dr. Öğr. Üyesi Münir Yaşar Kaya ile Arş. Gör. Dr. Faruk Emrah Oruç’un ortaklaşa kaleme aldıkları, “*20. Yüzyılın Başından Günümüze Yüksek Din Öğretiminde Fıkıh Öğretiminin Serencamı ve Güncel Fıkıh Müfredatına Dair Mülâhazalar*” isimli tebliğ sunu gerçekleştirilerek oturum sonlandı ve ardından da müzakerelere geçildi.

IV. Oturumların Turuncu Salonunda ise, oturum başkanı Dr. Muhammed Nur Yusuf idi. Bu oturumda Dr. Mubâreke Hâcî, “*Yüksek Din Eğitimi ve Küreselleşmenin Sorunları*” başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Ahmed Kaza da, “*Dinî Eğitim: Din Felsefesine İhtiyaç Duyar*” isimli tebliğini takdim ettiler. Daha sonra Dr. Raid Mahmûd Ahmed eş-Şevâbîke tarafından, “*Üniversitenin Fikrî Güvenliği Sağlamadaki Rolü*” isimli tebliğ takdimi gerçekleştirilerek oturum sonlandı ve ardından 15 dakika devam eden müzakerelere geçilerek görüş ve teklifler çerçevesinde değerlendirme yapıldı.

1.5. V. Oturum

25 Ekim 2019 Cuma günü sabah saat 10:30'da başlayan ve 11:45'te sona eren V. Oturumların Büyük Salonu'nda oturum başkanı Prof. Dr. Hüseyin Algül idi. Bu oturumda Prof. Dr. Âdem Apak, "Yüksek Din Eğitiminde Siyer Öğretimi: Tespitler, Teklifler" başlıklı bir tebliğ sunarken; Prof. Dr. Adnan Demircan da, "Yüksek Din Öğretiminde İslâm Tarihi Öğretimi: Tespitler ve Teklifler" isimli tebliğini arz etti. Daha sonra Prof. Dr. Saffet Sancaklı tarafından, "Başarılı ve Etkin Bir Yüksek Din Öğretiminde Hz. Peygamber'in Eğitim-Öğretim Metotlarının Model Alınmasının Gerekliliği" başlıklı tebliğin takdimi gerçekleşirken; Doç. Dr. Mahmut Kelpetin de, "Lisansüstü Eğitimde Siyer Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri" başlıklı tebliğini dinleyicilere sunduktan sonra oturum sonlandı ve sonrasında müzakerelere geçildi.

V. Oturumların Mavi Salonunda, oturum başkanı Prof. Dr. Eyüp Şimşek idi. Bu oturumda Prof. Dr. İsmail Sağlam ile Yüksek Lisans Öğrencisi Züleyha Demir ikilisi, "İlâhiyat Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Algıları ve Yetkinliklerinin Değerlendirilmesi" başlıklı bir tebliğ ortaklaşa sunulurken; Dr. Öğr. Üyesi Tecelli Karasu da, "İslâmî İlimler/İlâhiyat Öğrencilerinin İlâhiyat Eğitimine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği" isimli tebliğini takdim etti. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Rahime Çelik tarafından, "İlâhiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Görüşleri" başlıklı bir tebliğ sunarken; Öğr. Gör. Berrin Sarıtuğç da, "İlâhiyat Fakültesine Devam Eden Öğrencilerin Öğretmen Yeterliklerine Bakışı Hakkında Bir Durum Değerlendirmesi: Bursa Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Örneği" başlıklı tebliğini sundu ve ardından müzakerelere geçilerek görüş ve tespitler bağlamında değerlendirmelerde bulunuldu.

Prof. Dr. Recep Kaymakcan'ın oturum başkanlığını üstlendiği V. Oturumun Pembe Salonunda, Prof. Dr. Âdem Yerinde ile Dr. Öğr. Üyesi Hasan Haliloğlu birlikte, "Yüksek Din Öğretiminde İhtisaslaşma ve Uluslararasılaşma Vizyonu: Ezher-i Şerif Tecrübesi" başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Öğr. Üyesi Fethullah Zengin de, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yüksek Din Öğretiminin Tarihi" isimli tebliğini takdim etti. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Aydın tarafından, "Ürdün'de Yüksek Din Öğretimi Kurumları: Ürdün Üniversitesi Örneği" başlıklı bir tebliğ sunulurken; Mohamed Shafeeque Chenganakkattil de, "An Analytical Study of Integrated Higher Religious Education System in India" isimli tebliğini arz ederek oturum sonlandı ve ardından da müzakerelere geçildi.

IV. Oturumların Turuncu Salonunda ise, oturum başkanı Doç. Dr. Bayramalı Nazıroğlu idi. Bu oturumda Prof. Dr. Fikret Karaman ve Arş. Gör. İrem Ceyhan'ın birlik- te hazırladıkları, "Osmanlı Devletinin İlk İlâhiyat Fakültesi" başlıklı bir tebliğ sunulurken; Doç. Dr. İsmail Bilgili tarafından da, "Osmanlı Son Döneminde Modern Bir Medrese Islâh-ı Medâris'in Tüzüğü" başlıklı tebliğin sunumu gerçekleşti. Daha sonra ikinci tebliğ sunumunu yapmak üzere Doç. Dr. İsmail Bilgili ile Uzm. Ahmet Çelik, "XX. Asır Baş İtibariyle Ezher Üniversitesi Eğitim Tarihine Bir Bakış" isimli tebliği müştereken sunarken; Arş. Gör. Elşen Abdurahmanov ile Arş. Gör. Habil Halilov tarafından da ortaklaşa, "XIX-XX. Yüzyılın

Başlarında Kuzey Azerbaycan'ın Şeki Bölgesinde Dinî Tedris Müesseseleri” isimli tebliğin sunumu yapılarak oturum sonlandı ve ardından müzakerelere geçilerek değerlendirme yapıldı.

1.6. VI. Oturum

25 Ekim 2019 Cuma günü öğleden sonra 14:00’da başlayan ve 15:15’te sona eren VI. Oturumların Büyük Salonu’nda oturum başkanı Prof. Dr. Adnan Demircan idi. Bu oturumda Prof. Dr. Fikret Karaman, “Yüksek İslâm Enstitülerinin Din Eğitimiindeki Rolü” başlıklı bir tebliğ sunarken; Prof. Dr. İsmail Sağlam da, “Üniversiteleşme, Yükseköğretim ve Yüksek Din Öğretimi Üzerine Bazı Düşünceler” isimli tebliğini arz etti. Daha sonra Prof. Dr. Recep Ardoğan tarafından, “Yüksek Din Öğretiminde Müfredat Örüntüsü ve Disiplinler Arası Çalışmalar” başlıklı bir tebliğ arz edilirken; Doç. Dr. Bayramali Nazıroğlu da, “Yüksek Din Öğretiminin Sorun Çözme Kapasitesi Üzerine Bir Sorgulama” başlıklı tebliğini takdim ederek oturum sonlandı. Sonrasında müzakerelere geçildi.

VI. Oturumların Mavi Salonunda, oturum başkanı Prof. Dr. Mehmet Faruk Bayraktar idi. Bu oturumda Prof. Dr. Eyüp Şimşek, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Çakmak ve Arş. Gör. Yakup Uzunpolat üçlüsü tarafından, “İlâhiyat Fakültesi Öğrencilerinin İlâhiyatçı Kavramına Yönelik Metaforik Algıları” başlıklı tebliğ ortaklaşa sunulurken; Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Doğan da, “Öğretmenlik Uygulamasına Katılan İlâhiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer İhtiyaç Analizi ile Meslekî Yeterlik Düzeyleri” isimli tebliğini takdim etti. Daha sonra Arş. Gör. Sümeyra Arıcan, “Dinî Yüksek Öğretimde ‘Uluslararası Algılar’” başlıklı bir tebliğ sunarken; Arş. Gör. Fatih Özkan tarafından da, “Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’deki İlâhiyat Fakültelerini Tercihlerinde Etkili Olan Faktörler” isimli tebliğin sunumu gerçekleştirilerek oturum sonlandı ve 15 dakika devam eden müzakere kısmına geçilerek görüş ve öneriler değerlendirildi.

Prof. Dr. Mustafa Arslan’ın oturum başkanlığını üstlendiği VI. Oturumun Pembe Salonunda, Prof. Dr. Mevlüt Kaya ile Arş. Gör. Elif Sobi ortaklaşa, “İLİTAM Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Sistemi: OMÜ İlâhiyat Fakültesi İLİTAM Örneği” isimli bir tebliğ sunarlarken; Doç. Dr. Muhammet Fatih Genç, “İLİTAM Bölümü Öğrencilerinin İlâhiyat Eğitime Bakışı (Kocaeli İLİTAM Örneği)” isimli tebliğini takdim etti. Daha sonra Doç. Dr. Yusuf Batar ile Dr. Öğr. Üyesi Recep Uçar, “İLİTAM Öğrenci Profili -İnönü Üniversitesi Örneği-” başlıklı bir tebliği ortaklaşa sunarken; Arş. Gör. Bilal Toprak tarafından da, “Uzak Geçmişimizi Doğru Anlamak: Din Bilimleri ve Arkeoloji Bağlamında Disiplinlerarası Çalışmaların Gerekliliği” isimli tebliğ takdim edilerek oturum sonlandı ve ardından da müzakerelere geçildi.

VI. Oturumların Turuncu Salonunda ise, oturum başkanı Prof. Dr. Ahmet F. Sinanoğlu idi. Bu oturumda Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Ceylan, “Günümüz İlâhiyat Alanında Eğitimi Olmak: Analitik ve Eleştirel Bir Yaklaşım” başlıklı bir tebliğ sunarken; Dr. Öğr.

Üyesi Tuncay Akgün tarafından da, "Yüksek Din Öğretiminde Felsefe Öğretimi ve Öğreniminin Önemi" başlıklı tebliğin sunumu gerçekleşti. Daha sonra Dr. Öğr. Üyesi Metin Pay, "İLİTAM Programında Felsefe Dersleri Algısı –Kocaeli İLİTAM Örneği-" isimli bir tebliğ sunarken; Dr. Enes Taş tarafından da, "Günümüz Yüksek Din Öğretiminde Felsefe Dersleri Üzerine Bir Değerlendirme" isimli tebliğin sunumu yapılarak oturum sonlandı ve ardından müzakerelere geçildi.

Sempozyumun son günü olan 25 Ekim 2019 Cuma günü saat 16:00 ile 17:00'da yapılan **Kapanış Oturumunun** başkanı Doç. Dr. Mehmet BİRSİN idi. Oturumu yöneten Doç. Dr. Mehmet BİRSİN, sırayla konuşmacıları kürsüye davet ederek Sempozyumla ilgili konuşma yapmalarına ve değerlendirmelerde bulunmalarına fırsat tanıdı. Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu ile ilgili ilk değerlendirmeyi, Prof. Dr. Halis AYHAN yaptı. Daha sonraki konuşma ve değerlendirmeyi ise, Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN gerçekleştirdi. Kapanış Oturumundaki üçüncü ve son değerlendirmeyi de, Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN gerçekleştirdi. Yapılan konuşma ve değerlendirmelerde genel olarak İnönü Üniversitesi Rektörlüğü ve Malatya İlahiyat Fakültesi işbirliği ile hazırlanan bu Uluslararası Sempozyumun oldukça verimli ve münbit geçtiğinin altı çizildi ve bu organizasyonun, bundan sonra ülkemizde düzenlenecek olan Sempozyumların ilk basamağını oluşturması anlamında kayda değer olduğuna dikkat çekildi.

Kapanış Oturumunun hemen akabinde, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Cemil ORUÇ tarafından, Türkiye'deki Yüksek Dinî Eğitim ve Öğretim faaliyetlerinin temel sorunlarına ışık tutan ve gelecek vizyonunun şekillenmesi adına önemli tespit ve teklifleri kendi içinde ihtiva eden 8 (sekiz) maddelik bir **SEMPOZYUM SONUÇ BİLDİRGESİ** okunarak dinleyici ve kamuoyuyla paylaşıldı.

Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumunda **son söz** Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı ve İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Fikret KARAMAN'a aitti. Prof. Dr. Fikret KARAMAN sözlerinde, iki gün süreyle devam eden bu büyük organizasyonda ilâhiyatçı bilim insanlarının malumatlarını paylaştıklarını; en başta ülkemizin ve İslâm dünyasının bu ilmî birikimden istifade edeceğini umduğunu ifadeye çalıştı. Tarihe bugün Malatya'da düşülen bu notun, ancak değerli bilim adamları ve diğer katılımcıların sayesinde kayda geçirildiğini vurgulayan Prof. Dr. Fikret KARAMAN, organizasyon noktasında gözden kaçan kimi kusur ve eksikliklerin, katılımcı bilim insanlarının engin gönül dünyalarında hoş karşılanacağına olan inancını yineledi. Daha sonra da, Sempozyuma uzaktan ve yakından iştirak ederek büyük bir heyecan ve renk katan başta bilim insanları ve diğer katılımcılar olmak üzere emeği ve hizmeti geçenlere ayrı ayrı teşekkür ettiğini beyan ederek sözlerini tamamladı.

SONUÇ

24-25 Ekim 2019 tarihleri arasında iki gün süreyle İnönü Üniversitesi Rektörlüğü ve Malatya İlâhiyat Fakültesi işbirliği ve ev sahipliğinde gerçekleştirilen bu ilmî ve bilimsel Sempozyum, alanında bugüne değin bölgede yapılmış en geniş katılımlı Uluslararası Sempozyum olması sebebiyle kayda değerdir. Ülkemizden ve dünyanın değişik üniversitelerinden çok değerli ve saygın bilim insanları ile bölgedeki çok kıymetli ilim insanlarının katılımıyla gerçekleştirilen bu organizasyonun, ülkemizde Yüksek Din Öğretimi alanında faaliyet gösteren kurumlar ile bu kurumlarda çalışan ve hizmet eden insanların eğitim-öğretim sorunları ve imkânlarını yeniden gözden geçirme, değerlendirme yapma, tespit ve önerilerde bulunma hatta geleceğe dair vizyon ve yeni açılım ve fırsatların belirlenimi bağlamında önemli katkıları olmuştur.

KAYNAKÇA

Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, (*Akademik ve Toplumsal Boyutlarıyla*), I.-II. Ciltler, 24-25 Ekim 2019, İnönü Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, Malatya, 2019.